

Notitie

Referentienummer
173820.ehv.211

Datum
1 juni 2010

Kenmerk
JE

Betreft

Functionaliteit houtwal als onderdeel van een vlieg- of migratieroute voor vleermuizen
Ruimte voor Ruimte project Hooghei te Zegge

1 Inleiding

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gebruik kunnen maken van steeds dezelfde structuren om zich tussen hun verblijfplaatsen en foerageergebieden te verplaatsen. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag zijn dergelijke lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen en singels) beschermd, indien zij van wezenlijk belang zijn voor het functioneren en voortbestaan van populaties en wanneer alternatieve routes ontbreken. Het doel van het in deze notitie beschreven onderzoek is vast te stellen of de houtwal aan de Waegemaekersstraat in Zegge functioneert als migratieroute voor vleermuizen. Als gevolg van de ontwikkeling van het naastgelegen plangebied wordt een deel van deze houtwal gekapt. Op onderstaande afbeelding is aangegeven waar de houtwal zich bevindt en welk gedeelte van de houtwal zal worden gekapt.

2 Aanleiding

Op 24 juni 2006 is als gevolg van een voorgenomen ontwikkeling van een nieuwe woonwijk een scan natuurwaarden uitgevoerd door Grontmij Nederland B.V. in opdracht van Ruimte voor ruimte C.V., waarbij een inschatting gemaakt is van de functionaliteit van de inrichting van het plan-

gebied Hooghei, voor beschermde flora en fauna. Uit de scan is naar voren gekomen dat er zich een houtwal binnen het plangebied bevindt. Deze zal deels gekapt dienen te worden met de voorgenomen ingreep. Uit de scan komt naar voren dat de aanwezige houtwal beschikt over twee bomen die mogelijk fungeren als vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen. Tevens is het plangebied geschikt bevonden als foerageergebied voor mogelijk 6 verschillende soorten vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen genieten binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Dat is hier niet het geval. Bovendien is het plangebied ook in de nieuwe situatie geschikt als foerageergebied. Aanvullend onderzoek hoeft hieromtrent dus niet plaats te vinden.

Naar aanleiding van de scan is een actualiserend onderzoek uitgevoerd door Grontmij Nederland B.V. op 13 oktober 2008. Uit de actualisatie van de scan is gebleken, dat de houtwal naast de geschiktheid als vaste verblijfplaats mogelijk ook functioneert als migratieroute voor vleermuizen. Er zijn aanbevelingen gedaan voor het uitvoeren van vervolgonderzoek om die functionaliteiten vast te stellen.

Op 26 juni 2009 is door Grontmij Nederland B.V. een controle uitgevoerd op de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen binnen de aanwezige houtwal en is gebleken dat er zich geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen binnen de houtwal bevinden. In de rapportage wordt verwezen naar de noodzaak voor een aanvullend onderzoek naar de mogelijke functionaliteit van de houtwal als migratieroute voor vleermuizen.

Om deze reden heeft op 28 mei 2010 een aanvullend onderzoek plaatsgevonden naar die functionaliteit als migratieroute. Voorliggende notitie geeft de resultaten weer van dat aanvullende onderzoek.

3 Wettelijke bescherming vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn opgenomen in de Flora en Faunawet en bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn en vallen daardoor onder het zwaarste beschermingsregime. Behalve vanuit het morele oogpunt van een goede ruimtelijke ordening bestaat dus de wettelijke verplichting om zorgvuldig om te gaan met de eventuele gevolgen van ruimtelijke ontwikkelingen voor al of niet aanwezige vleermuizen. Indien er vaste verblijfplaatsen danwel vlieg- of migratieroutes aanwezig zijn, en de werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken, dient een ontheffing van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd.

4 Onderzoeksmethodiek

Het aanvullend onderzoek is verricht door VOS Natuurbeheer, een onafhankelijk onderzoeksbureau met als specialisatie vleermuizen. Het onderzoek is verricht op basis van een 'expert judgement' en met waarnemingen tijdens een veldbezoek.

Tijdens het veldbezoek is bekeken of er sprake is van een vlieg- of migratieroute. Daarnaast is de onder 1 omschreven houtwal beoordeeld op de situering ervan in de context van omliggende voor vlieg- of migratieroutes belangrijke elementen. Ook is een inschatting gemaakt van de houtwal in de huidige context en de te verwachten functionaliteit van de houtwal indien de voorgenomen kapwerkzaamheden worden uitgevoerd. Daarnaast is het voorkomen van vleermuizen met behulp van een zogeheten heterodyne batdetector in kaart gebracht. Een dergelijke detector is een apparaat waarmee de ultrasone geluiden van vleermuizen omgezet worden in audiosignalen, waardoor de verschillende soorten vleermuizen kunnen worden herkend. Met deze detector is de omgeving gescand op de aanwezigheid van vleermuizen. Van moeilijk herkenbare soorten zijn zogenaamde time-expansion batrecorder/detector opnamen gemaakt, waarvan het sonogram achteraf op de computer is geanalyseerd. Tijdens de beoordeling is een inschatting gemaakt van de noodzaak voor extra controlemomenten.

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden aan het begin van de avond in de schemering en wordt aan het begin van de nacht beëindigd. Aan het eind van de nacht is nogmaals gekeken naar het gedrag van eventueel aanwezige vleermuizen tot zonsopkomst.

5 Resultaten

Vos Natuurbeheer heeft op locatie een kwaliteitsbeoordeling uitgevoerd waarmee bepaald is of de houtwal een essentieel onderdeel uitmaakt van een migratieroute voor vleermuizen. Om een drietal redenen is hiervan geen sprake gebleken.

5.1 Aanwezigheid migratieroute

Uit visuele inspectie blijkt dat de houtwal een doorbroken lijnvormig element vormt die interessante locaties voor vleermuizen met elkaar zouden kunnen verbinden. De fysieke staat van de houtwal is daarmee zodanig dat de wal een belangrijke oriëntatiefunctie zou kunnen vervullen. Echter, de houtwal is zodanig gesitueerd dat deze geen onderdeel uitmaakt van een doorgaande vliegroute. Ten noorden van de houtwal is namelijk sprake van een open gebied, dat voor vleermuizen geen enkele functie vervult. In die zin zou men kunnen spreken van een doodlopende route. Door deze voor vleermuizen slechte inpassing van de houtwal vormt deze geen schakel tussen foerageergebieden en mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarmee kan geconcludeerd worden dat geen sprake is van een migratieroute.

5.2 Houtwal niet essentieel voor oriëntatie

Tijdens het veldbezoek is ook bekeken of er in de directe nabijheid van de houtwal nog andere objecten aanwezig zijn die voor vleermuizen als oriëntiepunt (kunnen) dienen. Uit deze beoordeling blijkt dat, parallel aan de houtwal, sprake is van een rij woningen, deels geschakeld, deels vrijstaand. Deze woningen vormen voor de vleermuizen een mogelijkheid tot oriëntatie. Conclusie die hieruit volgt is dat de houtwal niet essentieel is voor de mogelijkheid voor vleermuizen om zich te oriënteren in de nabije omgeving.

5.3 Waargenomen vleermuizen

Uit de het veldonderzoek is niet gebleken dat er migrerende vleermuizen aanwezig waren, terwijl het tijdstip waarop onderzoek is verricht juist voor vleermuizen spitsuur betekent. De enige vleermuissoort die is aangetroffen is de zogeheten Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Deze soort gebruikt de houtwal als foerageergebied. Zoals reeds eerder aangegeven leent de houtwal zich ook na gedeeltelijke kap nog steeds als foerageergebied. Daarnaast zijn er in de omgeving nog ruim voldoende foerageergebieden over. Andere soorten dan de Gewone dwergvleermuis soorten zijn niet foeragerend waargenomen.

6 Conclusie

Uit het onderzoek blijkt dat de bestaande houtwal in het plangebied geen functioneel element vormt als migratieroute voor vleermuizen. Daarnaast is de verwachting dat met de voorgenomen kapwerkzaamheden geen afbreuk worden gedaan aan de functionaliteit van de houtwal als foerageergebied voor onder andere de Gewone dwergvleermuis. Tot slot is er in de directe omgeving van het plangebied voldoende geschikt foerageergebied aanwezig, waardoor er geen negatieve effecten op het aanbod wordt verwacht. Het verwijderen van een deel van de houtwal is derhalve niet in strijd met de Flora- en faunawet. Er wordt geen noodzaak gezien voor het uitvoeren van verder onderzoek.